

Train-de-trainer programma procesbegeleider Lesson Study in het mbo

Ontwerpers en begeleiders:
Karin Messelink – Landstede mbo
Jenny Terpstra-Tromp – Windesheim

Mede mogelijk gemaakt door Challenge MBOin2030

© Landstede-Windeheim
2024-2025

**Prac//
toraat**
Docent-
professionalisering

Inhoudsopgave

Introductie	3
Doel	4
Weten	5
Landstede Lesson Study - LLS.....	6
Begeleiden	9
De rol van de professionele dialoog.....	10
Leren van de praktijk.....	11
Programma	12
Bijeenkomst 1 – LLS en jouw onderzoekende houding.....	12
Bijeenkomst 2 – Procesbegeleider LLS.....	12
Bijeenkomst 3 – Leren van LLS in de praktijk.....	13
Naslagwerk	14
Bibliografie.....	15

Introductie

Deze module biedt procesbegeleiders een handreiking voor het begeleiden van Lesson Study binnen Landstede mbo, LLSⁱ.

In de visie van Landstede, [Talentvol Ontwikkelen](#), wordt teamwork en samenwerking gezien als essentiële bouwstenen voor zowel persoonlijke groei als professionele ontwikkeling. Deze kijk op leren, sluit naadloos aan op Lesson Study, wat eveneens gezien wordt als een actief en sociaal proces, waarbij lerenden het denken en doen van de lerende verder wordt gebracht (Nijhof et al., 2006). Lesson Study (LS) biedt docenten de mogelijkheid om samen kwalitatief hoogwaardig onderwijs te ontwerpen en zich tegelijkertijd professioneel te ontwikkelen door te leren *met* en *van* elkaar. Het helpt docenten om het onderwijs steeds beter af te stemmen op de behoeften van hun studentenⁱⁱ en ondersteunt de gezamenlijke missie om talenten optimaal te ontwikkelen.

Daarnaast bevordert LS een lerende cultuur en de professionele dialoog binnen de school. Dit sluit perfect aan bij het streven van Landstede mbo waarin niet alleen studenten maar ook docenten zich voortdurend professionaliseren, praktijkervaringen delen en kennis construeren, hun opvattingen veranderen en handelen anders vormgeven.

Doel

Lesson Study is gebaseerd op het principe dat docenten de meest relevante en effectieve ‘aanjagers’ zijn van het leerproces van studenten (Williams et al., 2014, p. 156).

Docenten kiezen samen een onderwerp om meer over te leren dat betrekking heeft op een reëel praktijkvraagstuk: het gaat over hun eigen studenten in hun eigen lespraktijk (Fujii (2014); Lewis et al., (2019). Ook toont onderzoek aan dat docenten het meest leren in de praktijk en van elkaar (Van Veen et al., 2010). LS is daar bij uitstek voor bedoeld; het is een cyclisch proces waarin een kleine groep docenten gezamenlijk een les ontwerpt, die door een van hen wordt gegeven. De anderen observeren en achteraf wordt gezamenlijk besproken wat goed ging en wat beter kan; de les wordt vervolgens geoptimaliseerd.

Deze train-de-trainer module bestaat uit drie delen:

- 1) Weten; in dit deel wordt uitgelegd wat de principes van Lesson Study zijn.
 - 2) Begeleiden; hierin krijg je antwoord op de vraag hoe je als procesbegeleider een Lesson Study adequaat kunt begeleiden.
 - 3) Praktijkverhalen; kennisdeling door leren van de praktijk wordt gezien als motor voor verbetering (Naaijken & Bootsma, 2022). Het delen van verhalen en good practices is een krachtig instrument voor collectief leren. Door kennis met elkaar te delen, krijgen docenten nieuwe inzichten en kunnen zij hun eigen lespraktijken verbeteren.
-

Weten

- 1) Lesson Study (LS) is ontwikkeld in [Japan](#) en inmiddels komen we deze vorm van teamleren in meerdere landen tegen. LS werd rond 1870 in Japan geïntroduceerd door Westerse onderwijskundigen als onderdeel van een verwesteringsspakket ingesteld door de [Meiji](#) regering. Na deze introductie is LS in Japan doorontwikkeld tot een gestructureerde en cyclische vorm van onderzoekend leren waarin docenten gezamenlijk een les ontwerpen, uitvoeren, en evalueren. De originele Japanse benaming voor Lesson Study is Jugyou Kenkyuu; Jugyou betekent les of instructie, Kenkyuu betekent onderzoek of study.

De Lesson Study-methodiek helpt docenten om mogelijk effectievere manieren van onderwijzen te onderzoeken binnen de eigen onderwijspraktijk en zich deze eigen te maken (Murata et al., 2012)

Zoals beschreven door Goei, De Vries en Khaled (2019), ligt de focus op het benutten van de gezamenlijke kennis, ervaring en denkkraft van het team. Docenten werken vanuit gelijkwaardigheid samen, waarbij iedere deelnemer een actieve bijdrage levert aan het ontwerp en de analyse van de les. Dit proces leidt tot een verdiepte gezamenlijke kennisconstructie en draagt bij aan onderwijs dat beter aansluit bij de leerbehoeften van studenten.

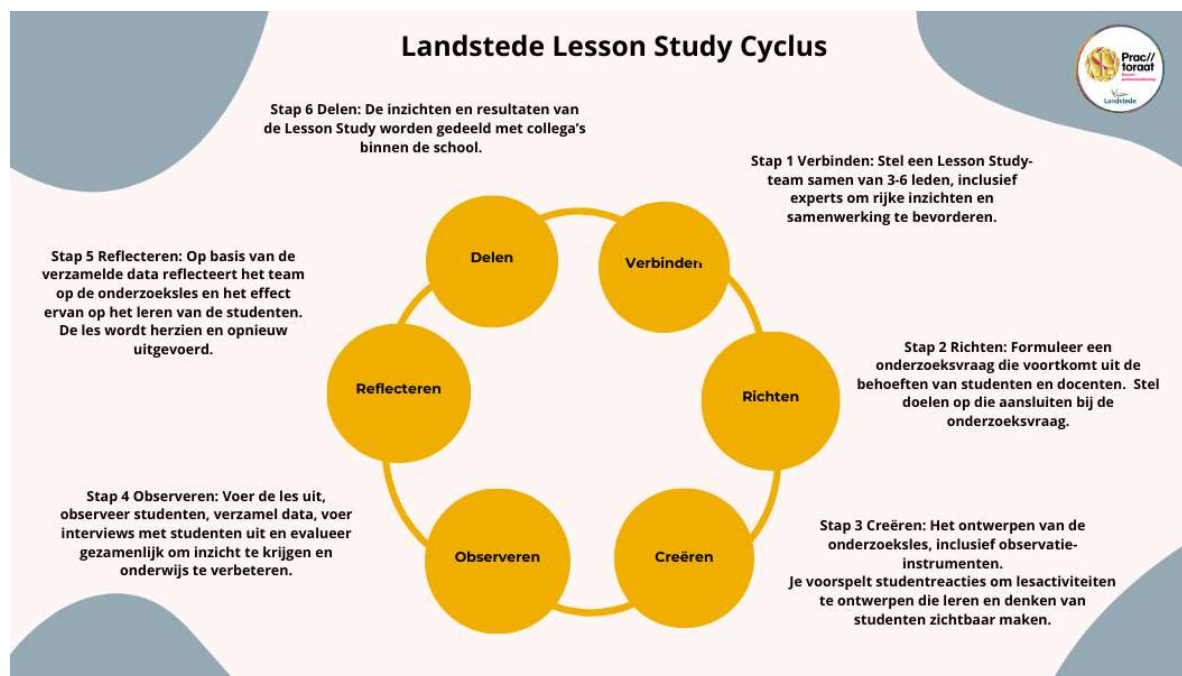
- 2) Tijdens een Lesson Study-cyclus ontwerpen docenten samen een les met het doel specifieke leervragen te beantwoorden. De keuze voor pedagogisch-didactische interventies wordt zorgvuldig besproken, waarbij iedere deelnemer zijn of haar expertise inbrengt. Dit proces is gebaat bij de professionele dialoog die ervoor zorgt dat alle betrokkenen – ook degenen die de les niet zelf uitvoeren – zich kunnen identificeren met de les.
- 3) Bij de uitvoering van de les wordt data verzameld door middel van observaties zoals het gedrag en de uitspraken van studenten én door interviews met de studenten na de les. Deze data vormen de basis voor de nabespreking, waarin de docenten reflecteren op de effectiviteit van de gekozen interventies en de impact ervan op het leren van studenten (Goei et al., 2019). Dit cyclische proces van gezamenlijke analyse en reflectie versterkt de professionele groei van het team en leidt tot concrete verbeteringen in het onderwijs.
- 4) De borging van de uitkomsten is een belangrijk aspect van LS. Zoals De Vries benadrukt, is het doel niet alleen het verbeteren van een enkele les, maar het creëren van schoolbrede inzichten die het onderwijs als geheel verrijken. Door de opbrengsten te delen binnen de gehele organisatie, kunnen ook niet-deelnemende docenten profiteren van de geleerde lessen, wat bijdraagt aan de ontwikkeling van het onderwijs.
- 5) De kracht van Lesson Study in het mbo ligt in het versterken van kennisontwikkeling tussen onderwijs en beroepspraktijk. LS in het mbo verdiept de professionele identiteitⁱⁱⁱ van docenten en bevordert de samenwerking met het werkveld. Volgens Khaled (2021) stimuleert LS om elkaar als opleiders in scholen en in het werkveld op te zoeken. “Ze kunnen hun expertises combineren en van elkaar leren over het leren van studenten.”

Landstede Lesson Study - LLS

Uit onderzoek van Takahashi en McDougal (2016) weten we dat Lesson Study vooral effectief is als de bovengenoemde stappen allemaal worden opgevolgd en de externe expert niet alleen tijdens de nabespreking, maar ook al bij de voorbereiding van de onderzoeksles betrokken is.

In de Landstede Lesson Study-cyclus (LLS) zijn de zes stappen van het traditionele Lesson Study-model opgenomen en de kernprincipes van samenwerking, reflectie en professionalisering van [de onderwijsvisie van Landstede](#) zijn daarin geïntegreerd:

- **Samenwerking** wordt gestimuleerd doordat docenten samen lessen ontwerpen die aansluiten bij de beroepspraktijk en de behoeften van studenten.
- **Reflectie** is een integraal onderdeel van Lesson Study, waarbij docenten hun handelen evalueren en leren van feedback.
- **Professionalisering** wordt vormgegeven door een cyclisch proces van onderzoek en verbetering en kennisdeling.

Figuur 1 De Landstede Lesson Study-cyclus (LLS-cyclus)

De Landstede Lesson Study-cyclus (LLS) sluit aan bij de visie "[Talentvol Ontwikkelen](#)", waarin talenten van studenten én docenten centraal staan. Het LLS-model vertaalt de zes stappen van Lesson Study als volgt:

Stap 1: Verbinden (Samenstellen van het Lesson Study-team)

Het LS-team bestaat uit vakinhoudelijke experts en docenten (in opleiding). Aan het team worden ook 'deskundige anderen' toegevoegd, zoals een ervaren collega uit het werkveld, een orthopedagoog en/of een vakdidactisch deskundige. In het Japans heet deze expert een koshi. Door de verschillende perspectieven te verkennen, ontstaan rijke en innovatieve inzichten die bijdragen aan verbinding (Janssen et al., 2019).

Het team bestaat idealiter uit 3 tot 6 leden. Het team kan met een gedeelde vakinhoud aan de slag gaan maar kan ook vakoverstijgend werken door zich te richten op gedeelde thema's of vaardigheden.

Stap 2: Richten (Formuleren van de onderzoeksvraag)

De Lesson Study begint met het formuleren van een onderzoeksvraag die voortkomt uit de behoeften van studenten en docenten. Deze vraag vormt de kern van de LLS-cyclus en is gericht op de talentontwikkeling die men wil bevorderen, zoals kritisch denken, samenwerken of vakspecifieke kennis. Het team formuleert (één of meerdere) doelen die aansluiten bij de onderzoeksvraag en werkt nauw samen om tot een gedeeld inzicht te komen in de richting van de lesstudie.

Stap 3: Creëren (Ontwerpen van de onderzoeksles)

Het ontwerpen van de onderzoeksles waarin het team in co-creatie elkaars kennis en perspectieven benut, staat in deze stap centraal; niet alleen de inhoud van de les wordt in deze fase uitgewerkt, ook worden er observatie-instrumenten ontwikkeld voor het verzamelen van data tijdens de onderzoeksles.

Een belangrijk onderdeel van deze stap is het voorspellen van hoe studenten op bepaalde lesonderdelen zullen reageren. Hierdoor kan het team lesactiviteiten ontwerpen die het denken en leren van studenten zichtbaar maken. Een lesstudie wil dus niet alleen onderzoeken wat studenten leren, maar ook hoe zij leren.

Stap 4: Observeren (Uitvoeren, observeren en evalueren van de les)

De onderzoeksles wordt uitgevoerd door één van de teamleden, terwijl de anderen observeren en data verzamelen. De focus ligt op het leerproces van de studenten: hoe reageren ze op de lesactiviteiten, hoe werken ze samen, en hoe denken ze? De observaties worden aangevuld met interviews met studenten, na de onderzoeksles. Deze stap is fundamenteel in de Landstede Lesson Study-cyclus; de pedagogische relatie, zoals beschreven in [de onderwijsvisie van Landstede](#), kan in deze fase worden versterkt. De interviews stimuleren wederzijds begrip tussen docenten en studenten en dit begrip maakt het onderwijs relevanter en motiverender (Biesta, 2013).

De data uit observaties en interviews vormen de basis voor een gezamenlijke evaluatie waarin het team analyseert wat werkte, wat beter kan en welke inzichten dit oplevert voor het herontwerpen van de les.

Stap 5: Reflecteren (Reflecteren, reviseren en eventueel opnieuw uitvoeren)

Op basis van de verzamelde data reflecteert het team op de onderzoeksles en het effect ervan op het leren van de studenten. Reflectie is een belangrijke stap in de LLS-cyclus, omdat het docenten in staat stelt kritisch te kijken naar hun eigen handelen en dit te verbeteren. De les wordt herzien en opnieuw uitgevoerd^{iv}. Deze iteratieve aanpak biedt de kans om inzichten verder te verdiepen.

Stap 6: Delen (Borging en kennisdeling)

De inzichten en resultaten van de Lesson Study worden **gedeeld** met collega's binnen de school. De opgedane inzichten worden niet alleen vastgelegd, maar ook gedeeld in bijeenkomsten en professionaliseringsactiviteiten. Door deze kennis breed beschikbaar te stellen, draagt Lesson Study in de school bij aan duurzame^v onderwijsontwikkeling (Naaijken & Bootsma, 2022).

Begeleiden

De essentie van onderwijs is gebaat bij vertraging. Biesta (2015) benadrukt dat onderwijs niet alleen gaat om efficiëntie en voorspelbare uitkomsten, maar ook om het creëren van ruimte voor reflectie, betekenisgeving en het onverwachte.

Als het goed zit, kom je samen met jouw studenten tot een beter inzicht, een treffender voorbeeld, een verfrissend perspectief, een efficiëntere aanpak, een goed idee, in wisselwerking.

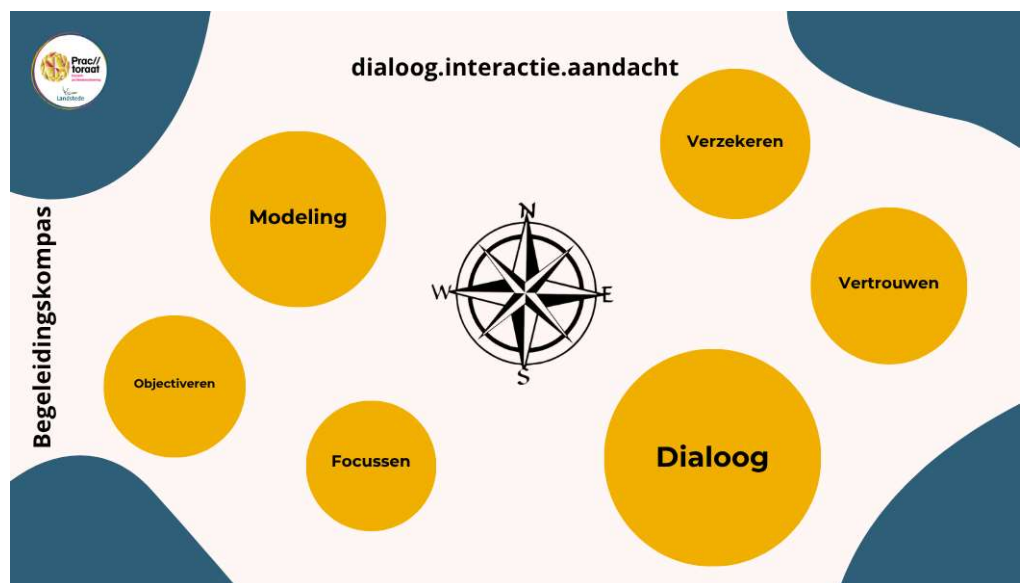
Ook Lesson Study is gebaat bij vertragen en sluit daarmee nauw aan bij de ideeën van Biesta over *vertragen* en *onderbreken* in onderwijs. De 'trage tijd' in Lesson Study schept ruimte voor dialogen die vaak onder druk van dagelijkse verplichtingen uitblijven.

In Lesson Study wordt deze ruimte bewust gecreëerd door de onderwijswerkelijkheid tijdelijk stil te zetten.

Het *vertragen* in Lesson Study biedt docenten de kans om dieper te kijken naar het leren van studenten en naar hun eigen handelen.

Het proces van Lesson Study *onderbreekt* bovendien de vanzelfsprekendheid in het onderwijs. Door lessen gezamenlijk te ontwerpen, observeren en kritisch te bespreken, doorbreken docenten de routines van hun praktijk en maken ze impliciete aannames zichtbaar en ontsluit de denkwereld van de student zich steeds sterker.

Dit vraagt om openheid voor onzekerheid, een bereidheid tot kritisch reflecteren en een focus op gezamenlijke professionalisering.

Figuur 2 Dialoog Interactie Aandacht (LLS-begeleidingskompas)

De rol van de professionele dialoog

Van Lesson Study procesbegeleiders wordt verwacht dat zij de professionele dialoog in het LS-team kunnen begeleiden. De professionele dialoog is onmisbaar in het Lesson Study-proces omdat het de samenwerking verdiept, reflectie versterkt en het leren van de docenten bevordert.

Wat vraagt dit van de Lesson Study-begeleiders?

- **Verzekeren** - Het verzorgen en borgen van de Lesson Study in de school, inclusief de communicatie daarover. De procesbegeleider verzekert dat LS-procedures (tijd en model) geborgd worden.
- **Vertrouwen** – Het faciliteren van een veilige leeromgeving; het creëren van een vertrouwensbasis binnen het team, zodat iedereen zich veilig voelt om ideeën en zorgen te delen.
- **Objectiveren** - Het bewaken van objectiviteit door een neutrale houding aan te nemen en evenwicht te houden tussen de verschillende stemmen en meningen in het team.
- **Focussen** – Het vasthouden van de aandacht van het team bij de onderzoeksvraag. (Hoe draagt dit wat we nu bespreken bij aan het (zoveel mogelijk) beantwoorden van onze onderzoeksvraag?)
- **Dialoog** – Om de LS goed uit te voeren moet er vooral voldoende ruimte zijn voor de dialoog met exploratieve gespreksvoering (De Vries & Uffen, 2018). In een professionele dialoog zijn de deelnemers van de LS gericht op en staan ze open voor verschillende perspectieven.
- **Modeling** – Het voordoen en stimuleren van dialoogvaardigheden, zoals:
 - ✓ vragen stellen en doorvragen
 - ✓ actief luisteren
 - ✓ verwondering uitspreken
 - ✓ onderbouwen van interpretaties en conclusies
 - ✓ verbinden van inzichten aan bronnen: literatuur, verzamelde data van de onderzoeksles, expertise van knowledgeable others
 - ✓ stimuleren van teamleden om deze technieken zelf toe te passen

“Samengevat: in exploratieve gespreksvoering wordt relevante informatie gedeeld, komt iedereen aan bod, worden veel vragen gesteld en wordt diepgaand geredeneerd, wordt de inbreng van iedereen gewaardeerd, ook als deze afwijkt, en komt het team expliciet tot consensus” (De Vries et al., 2023, p.90).

Leren van de praktijk

Kennisdeling door leren van de praktijk wordt gezien als motor voor verbetering (Naaijens & Bootsma, 2022). Het delen van verhalen en good practices is een mooi instrument voor collectief leren. Door kennis met elkaar te delen, krijgen docenten nieuwe inzichten en kunnen zij hun eigen lespraktijken verbeteren.

Binnen Landstede zijn we met LS aan de slag gegaan en we leren van de ervaringen.

Na de uitvoering van les 1, de daarna doorgevoerde aanpassingen en aansluitend de uitvoering van les 2 hebben ervoor gezorgd dat voor mij nóg duidelijker is geworden hoe belangrijk het is om te onderzoeken hoe een met alle goede bedoelingen gemaakte les bij studenten overkomt. Is de les aansprekend, sluit ik aan bij eerder verworven kennis, heb ik vooraf een goed beeld van de student? Door de student hierbij te observeren en later studenten te interviewen, kwam er nuttige informatie boven tafel die gebruikt kan worden in een volgende les. In deze tweede les zorgde de gedane aanpassingen voor een beter resultaat.

Voor mijzelf is de werkwijze LS een eyeopener geweest doordat niet de docent maar de student centraal staat. Ik denk dat een tweede ronde LS door de eerder opgedane ervaring met een cyclus LS efficiënter kan en minder tijd kost. Denkbaar is ook om LS in een kleiner verband toe te passen. Ik vond het leerzaam om te observeren en te interviewen. De interviews met studenten waren open van karakter en ik heb nuttige informatie gekregen over de les, wat aansprak en wat vooral niet. Ook de samenwerking met de andere deelnemers aan LS heb ik als prettig en veilig ervaren. Wat mij betreft kan LS breder worden ingezet en het is vooral van belang om aan de voorkant duidelijk uit te leggen wat LS inhoudt. Dit vond ik in deze cyclus erg vaag. Een aanrader.

Programma

Bijeenkomst 1 – LLS en jouw onderzoekende houding

Dagdeel 1:

- *De basis leggen*: kennismaken met elkaar, met *Lesson Study*, met je eigen onderzoekende houding.
- *De LLS-cyclus*: we doorlopen alle zes stappen en verhelderen het belang van het optimaliseren van de onderzoeksvraag - OOK
- *De didactiek binnen LLS*: we gaan aan de slag met het leren en denken zichtbaar maken aan de hand van wat we weten over effectief leren en onderwijzen.

Basisboek Lesson Study in de lerarenopleiding: Hoofdstuk 1,2 en 3

Bijeenkomst 2 – Procesbegeleider LLS

Dagdeel 2:

Voorbereiding: begeleidingskompas DIA en exploratieve gespreksvoering.

We werken aan de rollen van de procesbegeleider:

- Organisatie en communicatie verzorgen (vooraf, tijdens en na)
- Een leergemeenschap creëren (vanaf begin, continu proces, In interactie met elkaar)
- Het team door het proces heen leiden en op waarde leren schatten
- Deelnemers stimuleren tot het inzetten van onderzoeksvaardigheden (raadplegen van bronnen/literatuur, betrekken van expert, zet je netwerk + student in)
- Voor inhoudelijke verdieping zorgen
- Het bekend zijn met het leren van mbo-studenten (in de beroepspraktijk)

We denken na over het inbedden in de school: LLS binnen team- en schoolontwikkeling.

Basisboek Lesson Study in de lerarenopleiding: Hoofdstuk 5 en 6

Bijeenkomst 3 – Leren van LLS in de praktijk

Dagdeel 3:

In dit dagdeel staan het geven van de onderzoeksles en het nabespreken van de onderzoeksles centraal, op basis van lessen uit de praktijk (Tom/Hayo of Willem).

Onderzoeksles geven: organisatie, lesvoorbereidingsformulier, voorbespreking, voorbeeldstudenten, data verzamelen, observeren, interviewen.

Onderzoeksles nabespreken: protocol nabespreking- reflecteren op de onderzoeksvraag.

Basisboek Lesson Study in de lerarenopleiding: Hoofdstuk 4

Naslagwerk

Praktijkvoorbeelden PO:

[UU_Lesson Study_0.pdf](#)

Praktijkvoorbeelden VO:

[!Lesson Study promo](#)

Praktijkvoorbeelden mbo:

[Lesson Study: cadeau voor student en docent | Onderwijsmagazine ZinMag](#)

&

[Onderzoekend werken aan onderwijskwaliteit in het mbo | Onderwijskennis](#)

&

[LS4VET – middels Lesson study het beroepsonderwijs verbeteren | Hogeschool Utrecht](#)

Dit rapport over Lesson Study heeft als doel een overzicht te geven van de momenteel beschikbare kennis over LS. Centraal in dit rapport staat de vraag of LS een bruikbare en effectieve professionaliseringsaanpak is in de Nederlandse context.

<https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/Case-report-Lesson-Study-405-15-726.pdf>

Bij het januari/februarinummer van 2019 van *Didactief* zat een special over Lesson Study, met verschillende korte artikelen over Lesson Study.

<https://didactiefonline.nl/artikel/special-lesson-study>

Dit artikel uit het Tijdschrift voor Lerarenopleiders gaat in op Lesson Study teams als professionele leergemeenschappen (PLG's). LS wordt gezien als één van de snelst groeiende strategieën om het onderwijs te verbeteren. En een aantal kenmerken van een LS-team valt samen met die van een succesvolle PLG waarin docenten: 1) deelnemen aan een professionele dialoog over belangrijke onderwerpen in hun werk; 2) elkaars lessen bezoeken om elkaar feedback te geven; 3) samenwerken; 4) hun visie op de missie van de school delen en hoe die te bereiken; 5) hun focus delen op het leren van studenten en hun verantwoordelijkheid voor studentsucces.

[Lesson-Study-team-als-PL.pdf](#)

Bibliografie

Biesta, G. J. J. (2015). *Het prachtige risico van onderwijs*. Uitgeverij Phronese.

Carless, D., & Boud, D. (2018, 3 mei). *The development of student feedback literacy: Enabling uptake of feedback*. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. Published Online. <https://doi.org/10.1080/02602938.2018.1463354>

De Vries, S., & Uffen, I. (2018). Faciliteren van een onderzoekende houding bij Lesson Study-teams. *Tijdschrift voor begeleidingskunde*, 7(4), 36-44.
[tsvb4_18_faciliteren_van_een.pdf](#)

Fujii, T. (2014). Implementing Japanese lesson study in foreign countries: Misconceptions revealed. *Mathematics Teacher Education and Development*, 16(1), n1.

HU. (2021, 8 juli). *Onderzoek HU naar effectieve professionaliseringsmethode voor docenten in het mbo*. HU. Geraadpleegd op 1 november 2024, van [Onderzoek HU naar effectieve professionaliseringsmethode voor docenten in het mbo | Hogeschool Utrecht](#)

Janssen, F.J.J.M., Hulshof, H. & Van Veen, K. (2019). [Wat is echt de moeite waard om te onderwijzen? Een perspectiefgerichte benadering](#). StudioS2B.

Lewis, C., Friedkin, S., Emerson, K., Henn, L., & Goldsmith, L. (2019). How does lesson study work? Toward a theory of lesson study process and impact. In R. Huang, A. Takahashi & J.P. da Ponte (red.), *Theory and Practice of Lesson Study in Mathematics: An International Perspective* (pp. 13-37). Springer.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-04031-4_2

Logtenberg, K. (2022). *Lesson Study in Japan*. Geraadpleegd op 22 november 2024, van <https://marnixlessonstudy.nl/wp-content/uploads/2022/08/vb-39-1-Logtenberg-Lesson-study-in-Japan.pdf>

Naaijken, E., & Bootsma, M. (2019). *De school als werkplaats: Gereedschap voor een sterke kwaliteitscultuur*. Uitgeverij Pica.

Nijhof, W. J., Nieuwenhuis, A. F. M., & Terwel, J. (2006). Het leerpotentieel van de werkplek. *Pedagogische studiën*, 83(5), 335-342.

Ruijters, M. (2016). *PROFESSIONELE IDENTITEIT: Professionals onnodig kopje onder in organisaties*. Boom. [Whitepaper-Professionele-identiteit-januari-2020-online.pdf](#)

Takahashi, A. & McDougal, T. (2016). Collaborative lesson research: maximizing the impact of Lesson Study. *ZDM*, 1-15. <https://doi.org/10.1007/s11858-015-0752-x>

Van Veen, K., Zwart, R. C., Meirink, J. A., & Verloop, N. (2010). *Professionele ontwikkeling van leraren: een reviewstudie naar effectieve kenmerken van professionaliseringsinterventies van leraren*. ICLON/Expertisecentrum Leren van Docenten. [Brochure Professionele ontwikkeling.indd](#)

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society*. Harvard University Press.

Williams, J., Ryan, J., & Morgan, S. (2014). Lesson study in a performative culture. In O. McNamara, J. Murray & M. Jones (red.), *Workplace Learning in Teacher Education: International Practice and Policy* (pp. 151-167). Springer.

Landstedegroep (z.d.). *Onderwijsvisie mbo Uitleg Onderwijsvisie Talentvol Ontwikkelen*. Landstedegroep. Geraadpleegd op 6 december 2024, van [Onderwijsvisie mbo | Landstede Groep](#)

ⁱ Landstede Lesson Study

ⁱⁱ Afbeelding voorpagina Maurice de Greef (2022, 16 februari). KR. 1365. NRO. Geraadpleegd op 1 november 2024, van [Interventies die de motivatie van mbo-studenten vergroten](#)

ⁱⁱⁱ Door nauw samen te werken met het beroepenveld krijgt het gesprek over professionaliteit en vakinhoud een plek. En in een goede professionele dialoog ontstaat er weer bewustzijn en verbinding op de oorspronkelijke telos, het waartoe achter je bezigheden (Ruijters, 2016).

^{iv} In de Japanse uitvoering van Lesson Study is het een keuze of een aangepaste onderzoeksles nogmaals wordt uitgevoerd in de praktijk en de cyclus dus voor een tweede keer wordt doorlopen. Het opnieuw doorlopen van de cyclus hoeft dus niet per se. Landstede beschouwt het herontwerpen van de les als een sterke vorm van [waarderen onderzoek](#) en daarom wordt in de LLS-cirkel de les opnieuw gegeven.

^v In deze module gaan wij ervan uit dat de ambitie van de school om onderwijs steeds verder te willen verbeteren de belangrijkste bron is voor duurzame onderwijsontwikkeling.